

Адæймаджы Барты Æхсæнад: Адæймаджы Барты Æппæтиумæйаг Деклараци.

Ист æрцыд ИНО-йы Генералон Ассамблейы 1948 азы 10 декабры.

РАЗДЫРД.

Нæй рохуаты уадзæн æппæт дзыллæджын бинонты уæнгтæн сæ намысæн аргъ скæнын, стæй се 'мхуызон æмæ æнæхицæнгæнгæ бартæ, кæй сты сæрибардзинад, рæстдзинад æмæ æппæтиумæйаг сабырдзинады бындур; æмæ нæй рохуаты уадзæн, æнæрвæссондзинад æмæ ницæмæдард кæй æркодтой варварон акттæм, кæцытæ хъыгдарынц адæймаджы намыс, æмæ ахæм дунейы арæст, кæцыйы адæмæн уыдзæн дзырды бар æмæ уыдзысты хицæн тас æмæ мæгуырдынадæй, хъуыстгонд у куыд адæмы стыр тырнынад; æмæ нæй рохуаты уадзæн, æнæмæнг хъæуы, цæмæй адæймаджы бартæ хъахъæд цæуой закъоны тыхæй, цæмæй адæймаг йæхæдæг ма 'рхауа ахæм уавæрмæ æмæ ма сыста æфхæрдзы ныхмæ, æмæ нæй рохуаты уадзæн, хъуамæ æххуыстгонд цæуа адæмты 'хсæн хæлардзинад рæзынæн; æмæ хъусдардмæ исгæйæ, Иугонд Нациты адæмтæ кæй бафидар кодтой Уставы сæ уырнынад адæймаджы бындурон бартæм, адæймаджы намысы аргъадмæ, сылгоймаг æмæ нæлгоймаджы æмбарæдмæ, æмæ бауынаффæ кодтой социалон прогресс æмæ царды хуыздæр кæнынæн сæрибар уæвгæйæ æххуыс кæнын; æмæ нæй рохуаты уадзæн, паддзахæдтæ-уæнгтæ, кæй бавæрдтой ныфс ахъаз кæнын, Иугонд Нациты Организацимæ кусгæйæ, æппæтиумæйаг аргъгæнынад æмæ адæймаджы бындурон бартæ фидар кæнынæн æххуыс кæнын. Нæй рохуаты уадзæн, ацы бартæн кæй ис стыр нысаниуæг ацы хæс сæххæст кæнынæн. Генералон Ассамблей расидтис ацы деклараци куыд хæслæвæрд, кæцы хъуамæ æххæст кæной æппæт адæмтæ æмæ паддзахæдтæ, цæмæй алы адæймаг æмæ æхсæнады уæнг дæр æппындуз рухсад æмæ ахуырадмæ тыргæйæ, æххуыс кæной ацы бартæ хъахъæнынæн, æмæ сæ паракат кæной куыд Организацийы паддзахæдты æмæ адæмты 'хсæн, афтæ уыцы территорияты адæмы 'хсæн, кæцытæ сты сæ юрисдикцийы.

УАЦ 1.

Адæймæгтæ се 'ппæт дæр райгуырынц сæрибарæй æмæ æмхуызонæй сæ барты. Уыдон æххæст сты зонд æмæ намысæй, æмæ кæрæдзийæн хъуамæ уой æфсымæрты хуызæн.

УАЦ 2

Алы адæймагæн дæр хъуамæ уой æппæт бартæ æмæ сæрибарæдтæ, ацы Декларацимæ гæсгæ, æнæ исты хицæндзинæдтæй, ома, адæмыхаттмæ зондахастытæ, националон кæнæ социалон равзæрд, мулккон мыггагон кæнæ æндæр уавæры.

Уымæй уæлдай, нæй хицæн кæнæн политикон, барадон кæнæ æхсæнадæмон бындурыл уыцы паддзахад, кæцымæ хауы адæймаг, цавæрфæнды паддзахад дæр уæд.

УАЦ 3

Алы адæймагæн дæр ис бар цæрынæн, сæрибар æмæ хи æдасдзинадæн.

УАЦ 4.

Хъуамæ мачи уа цагъар æмæ уацары; цагъар æмæ цагъайрæгты уæйгæнынадæн бар нæй сæ алы хуызты дæр.

УАЦ 5.

Хъуамæ тухæнæй макæй марой, макæй намыс хъуамæ уа æфхæрд æмæ хъыгдард.

УАЦ 6.

Алы адæймагæн дæр, кæм фæнды уæд, ис барадон хъахъæнынад.

УАЦ 7.

Адæм се `ппæтдæр закъоны раз сты æмхуызон æмæ сын ис бар, цæмæй сæ закъон хъахъæна æмхуызондæй. Се `ппæтæн ис бар, закъонмæ гæсгæ сæхи дискриминацийæ бахъахъæнынæн, кæцы халы ацы Декларацийы æгъдæуттæ.

УАЦ 8.

Алы адæймагæн дæр ис бар æнтысджытæй йæ бартæ бахъахъæнын тæрхондоны, уыцы бартæ йын лæвæрд сты закъон æмæ конституцийæ.

УАЦ 9.

Хъуамæ мачи уа æвæндонæй ахст кæнæ тард.

УАЦ 10.

Алы адæймагæн дæр йæ бартæ æмæ йæ хæстæ, стæй йæ аххоссаджы растдзинад сбæрæг кæнынæн ис бартæ æппæт æмхуызонады бындурыл, цæмæй йæ хъуыддагмæ каст цæуа хъуыстгондæй æмæ æппæт рæстдзинады домæнтимæ æнæдæлбар æмæ рæстдзæвин тæрхондоны.

УАЦ 11.

Алы адæймаг дæр, исты фыдракæнды аххосджын, йæ бартæм гæсгæ гæу аххосджын, цалынмæ йæ аххос закъонмæ гæсгæ тæрхондоны рабæрæг уа, уæдмæ; уым дæр ын лæвæрд цæуы хъахъæнынад.

Хъуамæ макæмæн æрцæуа тæрхонгонд, фыдракæндыл нымæд цы нæ цæуы, уыцы фыдракæнды тыххæй, националон закъон кæнæ æхсæнадæмон барадмæ гæсгæ. Хъуамæ ма уа нысангонд ахæм æфхæрд, кæцы уыд нысангонд фыдракæнды рæстæг.

УАЦ 12.

Мачи хъуамæ уа хъыгдард йæхи æмæ йæ бинонты царды, йæ корреспонденцийы сусæгдзинæдты, стæй йæ кады.

УАЦ 13.

Алы адæймагæн дæр ис бар хибарæй цæуынæн æмæ йæхицæн цæрæнбынат æвзарынæн кæцыфæнды паддзахады дæр.

Алы адæймагæн дæр ис бар кæцыфæнды паддзахадæй ацæуынæн, уымæ йæхи паддзахадæй дæр, æмæ фæстæмæ йæхи паддзахадмæ сыздæхынæн.

УАЦ 14.

Алы адæймагæн дæр ис бар йæхицæн иннæ паддзахæдты æмбæхсæн бынат

агурынән әмә уыцы әмбәхсән бынатәй пайда кәнынән.

Ацы барәй нәй пайда кәнән, Иугонд Нациты Организацийы нысантимә әмә уагәвәрдимә баст цы нәу, ахәм фыдракәнд куы скәна, уәд.

УАЦ 15.

Алы адәймагән дәр ис гражданиндзинады бар. Хъуамә макәмән уа ист йә гражданиндзинад кәнә йә гражданиндзинад аивыны бар.

[Missing 15.2]

УАЦ 16.

Йә кары чи бацыз, уыцы сылгоймәгтә әмә нәлгоймәгтән әнә исты къуылымпыйы, нәдәр адәмыхаттмә гәсгә, нәдәр динмә гәсгә, ис моймә цәуыны әмә бинонты кәныны бар. Уыдонән ис әмхуызон бартә куыз бинонты царды, афтә, куы рахицән уой, уәд.

Бинонтә сты әхсәнады бындурон хай, әмә сын ис әхсәнад әмә пәддзахады `рдыгәй хъахъхъәнынад исыны бар.

[Missing 16.3]

УАЦ 17.

Алы адәймагән дәр ис бар, куыз йәхәдәг, афтә иннәтимә дәр, мулкәй пайда кәнынән.

Хъуамә мачи уа әнәбары йә мулкәй хицәнгонд.

УАЦ 18.

Алы адәймагән дәр ис бар йәхи хъуыды, намыс әмә динән; ардәм хауы дин әмә фәндтә ивыны бар, куыз иунәгәй, афтә иннәтимә бастәй динон әмә ритуалон әгъдәуттә әххәстгәнгәйә.

УАЦ 19.

Алы адәймагән дәр ис йәхи разәнгарддзинады бар әмә сә сәрибарәй равдисын дәр; ацы бармә хауы хи разәнгарддзинадыл хәцын әмә хибарәй агурын, исын әмә паракат кәнын информаци әмә фәндтә цыфәнды мадзәлттәй пәддзахадон арәнтәй хицәнәй.

УАЦ 20.

Алы адәймагән дәр ис бар әмбырдтә әмә ассоциатитә аразынән. Хъуамә мачи уа тыхәй исты ассоциацимә конд.

[Missing 20.2]

УАЦ 21.

Алы адәймагән дәр ис бар йә пәддзахады разамынды архайын, хибарәй кәнә та әвзәрст адәмы әххуысәй.

Алы адәймагән дәр әмхуызонәй ис бар пәддзахадон куыстмә бацәуын йәхи

паддзахады.

Адæмы фæндон хъуамæ уа хицаудзинады бындур, ацы фæндон хъуамæ æвдыст цæуа æвзæрстыты, кæцытæ хъуамæ арæзт цæуой æмхуызон æвзæрстадон барты бындурыл, сусæг хъæлæс дæттынæй кæнæ æндæр æмнысанон мадзæлтты æххуысæй, кæцытæ дæттынц сæрибарæй хъæлæс кæныны бар.

УАЦ 22.

Алы адæймагæн дæр, куыд æхсæнады уæнгæн, ис бар социалон æххуысæн, стæй йæ намысы, хибарæй рæзты экономикон æмæ культурон уавæрты национ, æхсæнадæмон æмæ алы паддзахады мадзæлтты æххуысы бар.

УАЦ 23.

Алы адæймагæн дæр ис фæллой кæныны бар, хибарæй куыст равзарынæн, рæстдзæвин æмæ зæрдæмæдзæугæ куыстадон уавæртæн, стæй хи æгуыстæй бахъхъæнынæн.

Алы адæймагæн дæр ис бар йæ куыстæн æмбæлгæ мызд райсынæн.

Алы кусæгæн дæр ис бар æмбæлгæ хæрзиуæг райсынæн, кæцы фаг кæна йæхицæн дæр æмæ йæ бинонтæн дæр, æмæ кæцы æххæстгонд цæуа хъæугæ заманы æндæр социалон мадзæлттæй.

[Missing 23.4]

УАЦ 24.

Алы адæймагæн дæр ис бар улæфынæн æмæ йæ рæстæг æрвитынæн, уимæ кусæн бон æмбæлгæ къаддæр кæнынæн æмæ фидгæ æрвылазон улæфæн рæстæгæн.

УАЦ 25.

Алы адæймагæн дæр хъуамæ уа ахæм царды уæлвæз, уырдам хауынц хæрд, дзаума, цæрæнбынат, медицинон æххуыс, æмбæлгæ социалон æххуыс, кæцытæ хъæуынц æнæниздзинад хъахъхъæнынæн йæхицæн æмæ йæ бинонтæн, æгуысты рæстæджы æххуысы бар, рынчынæй, сахъатæй, идæдзæй, зæрондæй кæнæ æндæр исты хабары, йæхицæй æнаразгæ фадæтты.

[Missing 25.2]

УАЦ 26.

Алы адæймагæн дæр ис ахуырады бар. Ахуырад хъуамæ уа лæвар, æппынкъаддæр райдайæн æмæ астæуыккаг ахуыргæнæндæтты. Æнæмæнг хъуамæ уа райдайæн ахуырад. Техникон æмæ профессионалон ахуырадмæ хъуамæ уа иумæйагæй æнцон бацæуæн, уæллаг ахуырад дæр хъуамæ уа ахæм, æцæг алкæй зонындзинæдты бындурыл.

[Missing 26.2]

[Missing 26.3]

УАЦ 27.

Алы адæймагæн дæр ис бар æхсæнады культурон царды архайын, аивадæй

зæрдæрухс уын, зонадон прогреммы архайын æмæ йæ фæстиуджытæй пайда кæнын.

Алы адæймагæн дæр йæ бон у моралон æмæ материалон бартæ, кæцытæ сты йæ зонадон, литературон кæнæ аивадон куысты фæстиуджытæ бахъахъæнын.

УАЦ 28.

Алы адæймагæн дæр ис бар социалон æмæ æхсæнадæмон фæткæн, кæцыйы ацы Декларацийы æвдыст бартæ уыдзысты æнæхъæнæй æххæстгонд.

УАЦ 29.

Алы адæймагæн дæр ис хæстæ æхсæнады раз, æрмæст кæцыйы ис йæ сæрибар æмæ æххæст царды мадзæлттæ.

Йæ бартæ æххæстгæнгæйæ алы адæймаг дæр хъуамæ уа йæ бартæй хицæн æрмæст законмæ гæсгæ, иннæ адæмы бартæ æмæ домæнтæ, æхсæнадон фæтк æмæ амонд бахъахъæныны тыххæй демократон æхсæнады.

[Missing 29.3]

УАЦ 30.

Ацы Декларацийы фыст уацтæ хъуамæ ма уой æмбæрст куыд лæвæрд бартæ цавæрдæр паддзахадæн, адæмы къордæн кæнæ хицæн адæймæгтæн исты архайд аразын, кæцы цæуа ацы Декларацийы æвдыст бары ныхмæ.

Ирон текст ныффыста Бутаты Хъазыбег Таймуразы фырт.